

Adania Shibli
MENKA DETALĖ

Iš arabų kalbos vertė Julija Gulbinovič

R A R A

Vilnius, 2023

Niekas nejudėjo, tik mirażas. Neužmatomos dykynės tolydžio vilnijo dangaus link, nebyliai virpėdamos po mirażo svoriu, o raiži popietės saulės šviesa bemaž ištrynė kontūrus, brėžiamus gelsvo jų smėlio keterų. Tegalėjai įžvelgti tiktai neryškią ribą, tingiai nusirangančią kalvagūbriais, ir plonyčius sausų friganų kupstų bei akmenų, kuriais lyg dėmėmis buvo nusėtos kalvos, šešėlius. Ničnieko daugiau, vien šiurkščios išsikėtojusios Nakabo dykumos platybės, kurias buvo nusrėpusi rugpjūčio kaitra.

Vieninteliai ženklai, bylojantys, jog kažkur šalia esama gyvybės, buvo tolumoje susišaukiančių šunų lojimas ir stovyklą ruošiančių kareivių keliamas bildesys. Šie garsai atsklido prie jo, stovinčio ant vienos iš kalvų ir pro žiūronus tyrinėjančio atsiveriantį vaizdą. Nors nuožmus saulės geluonis buvo nutaikytas tiesiai į jį, jis netrikdomas sekė siauras smėlį išvagojusias vėzes, kartkartėmis trumpam sulaikydamas žvilgsnį ties viena ar kita. Galiausiai atitraukė nuo akių žiūronus, nuvalė ant jų susitvenkusį savo prakaitą ir įdėjo juos į

dėklą, o tada ėmė skintis kelią pro tirštą, suplotą popietės orą atgal, stovyklos kryptimi.

Pirma čia atvykę jie rado du trobesius ir dalį pusiau nugriauto trečiojo sienos – tik tiek išliko šioje vietovėje po aršaus bombardavimo prasidėjus karui. Dabar šalia šių trobesių buvo iškilusios dvi palapinės: viena naudojama kaip štabas, kita kaip pagrindinė kareivinė, be to, aplinkui aidėjo kalamų kuolų ir žvanganamų strypų garsai – kareiviai statė dar trejas apgyvendinti skirtas kareivines. Jį sugrįžusį pasitikęs pavaduotojas, seržantas majoras, pranešė, kad vietovėje išvalyti griuvėsiai bei akmenys ir kad dabar darbuojasi grupė kareivių, sutvirtinanti apkasus. Jis atsakė, jog visi paruošiamieji darbai privalo būti užbaigti iki sutemstant, o tada liepė nurodyti skyrių seržantams, keletui grandinių ir labiausiai patyrusiems būrio kareiviams nedelsiant atvykti į štabą instruktąžo.

Popiečio saulės šviesa užliejo įėjimą į palapinę, užpildė ją ir nudryko per smėlį, išryškindama jo paviršiuje nedidelius įdubimus, paliktus kareivių pėdų. Savo instruktąžą jis pradėjo išdėstydamas, kad pagrindinė jų užduotis, be pietinės sienos su Egiptu demarkavimo ir bet kokio nelegalaus jos kirtimo prevencijos, bus išsukuoti Nakabo pietvakarius ir išvalyti iš teritorijos čia likusius arabus – anot oro pajėgų pranešimų, vietovėje pastebėtas ir įsibrovėlių, ir arabų judėjimas; jie taip pat turėsiantys atlikti kasdienius žvalgybos patruliavimus, kad ištirtų vietovę ir nuodugniai su ja susipažintų. Operacija pareikalausianti nemažai laiko, tačiau jie privalą bazuotis čia tol, kol šioje Nakabo dalyje bus užtikrintas saugumas. Be to, jie turėsiantys kasdien vesti karo pratybas ir su savo kareiviais atlikti

karo manevrus, kad šie įgytų kovos įgūdžių dykumos sąlygomis ir kuo sparčiau prie šių sąlygų prisitaikytų.

Kareiviai klausėsi stebėdami jo rankų mostus virš priešais iškloto žemėlapio, kuriame jų stovykla buvo pažymėta mažyčiu, vos įžiūrimu juodu taškeliu didžiuliame pilkame trikampyje. Komentarų niekas neturėjo, tad kelias akimirkas palapinėje stėjo tylą. Jis pakėlė akis nuo žemėlapio ir nužvelgė jų veidus – nenusakomos išraiškos, prakaituotus, tviskančius saulės šviesoje, krintančioje nuo įėjimo. Tada tęsė instruktažą: griežtai nurodė kareiviams, ypač neseniai prisijungusiems prie būrio, deramai prižiūrėti savo karinę įrangą bei uniformas; jei kam trūksta amunicijos ar aprangos, jie privalą nedelsdami jam pranešti. Jų pareiga taip pat esanti priminti kareiviams, kad privalu laikytis asmens higienos ir kasdien skustis. Tada, prieš užbaigdamas susirinkimą, jis davė nurodymą vairuotojui, vienam seržantui ir dviem grandiniams pasiruošti netrukus vykti su juo į parengiamąjį žvalgomąjį patruliavimą po apylinkes.

Prieš išvykdamas patruliuoti, jis nuėjo link vieno iš trobesių, kurį buvo išsirinkęs kaip savo gyvenamąją patalpą, ir ėmėsi kilnoti daiktus, anksčiau paties sukrautus prie įėjimo, į vieną kambario kampą. Paskui paėmė metalinį kartu su kitais daiktais atsivežtą kanistrą, įpylė iš jo vandens į nedidelį dubenį, tada iš savo drobinio daiktamaišio išsitraukė rankšluostį, suvilgė ir nusivalė juo prakaituotą veidą. Dar kartą įmerkė rankšluostį į vandenį dubenyje ir, nusivilkęs marškinius, pasitrynė pažastis. Tada vėl užsivilko marškinius, užsisagstė, kruopščiai išskalavo rankšluostį ir pakabino ant vienos iš vinių, įkaltų į sieną. Paskui išnešė dubenį į lauką ir drumzolino vandens likučius tėsė ant smėlio. Grįžo į trobesį, pastatė indą prie kitų daiktų kambario kampe ir vėl žengė laukan.

Vairuotojas jau sėdėjo savo vietoje prie vairo, o kiti, kuriems jis buvo nurodęs vykti kartu, stoviniavo aplink mašiną. Jam priėjus jie

sulipo į galą, o jis atsisėdo į priekinę keleivio sėdynę; vairuotojas, pasimuistęs savojoje, ištiesė ranką prie uždegimo jungiklio ir užvedė variklį, ir tas garsiai suriaumojo į orą.

Jie pajudėjo į vakarus, stumdami pro visose pusėse plytinčias gelsvo smėlio kalvas, lydimi tankaus smėlio debesies, išsiritančio iš po mašinos ratų ir kylančio aukštyn, visiškai uždengiančio užpakalinį vaizdą. Pakilęs smėlis užžiro ant sėdinčiųjų gale ir jie, stengdamiesi išvengti dulkių, prisidengė akis ir burnas. Tos įvairiaformės smėlio bangos nenugulė tol, kol jų mašina visai nepranyko tolumoje ir variklio garsas neišsisklaidė lyg nebuvęs. Tik tuomet smiltys pamažu sutūpė ant kalvų, sušvelnino du lygiagrečius mašinos ratų įbrėžtus rėžius.

Jie privažiavo paliaubų su Egiptu liniją ir patikrino sieną, tačiau neaptiko jokių įrodymų, jog būta bandymų įsibrauti. Saulei bemaž užkopus į horizontą ir karščiui bei dulkėms nualinus juos, jis liepė vairuotojui vežti atgal į stovyklą. Patruliuodami jie neaptiko jokių kitų žmonių buvimo ženklų, nežiūrint gautų pranešimų apie vietovėje pastebėtą judėjimą.

Į stovyklą jie parvyko dar prieš sutemas, nors rytiniame dangaus krašte mėlis buvo beveik sutirpęs tamsoje, o joje jau nedrąsiai žvilgėjo kelios žvaigždės. Stovyklos paruošimo darbai dar nebuvo baigti, tad išlipęs iš mašinos jis visiems pranešė, jog viską privalu užbaigti iki sėdantis vakarienės. Tai pagyvino kareivius ir jų siluetai subruzdavo po stovyklą vikriau ir greičiau.

Nuėjęs į savo trobesį, jį rado jau prarytą gilios tamsos, tad įžengęs vidun jis trumpam sustojo viduryje, o tada grįžo kelis žingsnius iki durų ir plačiai jas pravėrė, kad įleistų bent kiek šviesos. Nuėmė nuo vinies jau visiškai išdžiūvusį rankšluostį, sušlapino šliūkstelėdamas vandens tiesiai iš kanistro ir nuo veido ir rankų nubraukė prakaitą bei dulkes. Vėl pasilenkė prie savo daiktų, išsitraukė žibalinę lempą ir, pakėlęs stiklėlį, pastatė ją ant stalo, bet degiklio neuždegė, o tada

išėjo iš trobesio. Nors viduje praleido vos keletą minučių, dabar dangus jau buvo nusėtas žvaigždžių ir visiškai užtrauktas tamsos – atrodė, jog naktis užkrito staiga, lyg numesta. Kareivių siluetai vėl judėjo lėtai, o jų balsai dundėjo tamsiame, sodriame nakties mėlyje, pervertame įziebtų lempų šviesos, išslystančios pro kareivinių pravitras angas ir plyšius.

Jis patraukė apžiūrėti stovyklos objektų, vertino darbo pažangą, ypač apkasų sutvirtinimo ir karo pratybų aikščių paruošimo procesus. Atrodė, kad viskas vyksta sklandžiai, tik kad jau buvo po aštuntos, o vakarienės jie paprastai rinkdavosi lygiai aštuntą. Tačiau netrukus visi pajudėjo link pagrindinės kareivinės, kad susėstų prie ilgų stalų valgyti.

Iškart po vakarienės jis leidosi link savo trobesio, lydimas pilnatis ir virš tamsaus horizonto pabirusių žvaigždžių šviesos. Jis pasiruošė miegoti, užgesino lempą ir atsigulė į lovą, antklodę nustūmė toli ir gulėjo visiškai neapsiklojęs – oras kambaryje buvo slogus nuo sunkios nakties tvankumos. Vis dėlto užmigo iškart. Visiems buvo sunki ir ilga diena, 1949 metų rugpjūčio 9-oji.

Jį prižadino kažkoks krutėjimas ant kairės šlaunies. Jis atsimerkė į kambario aklinę tamsą ir alinantį tvankumą. Buvo visas išpiltas prakaito. Vos per pirštą nuo apatinių krašto judėjo kažkoks padaras – truputį paropoją į viršų, sustojo. Erdvė tebebuvo pripildyta tuštumos spengimo, kartkartėmis pertraukiamo prislopintų garsų, keliamų stovykloje budinčių sargybinių, vėjo plakamų palapinių stogų, šuns kaukimo tolumoje, galbūt kupranugarių maurojimo.

Akimirką išgulėjęs nejudėdamas, minkštu judesiu atsistojo. Dėl to padaras vėl sukrutėjo, tad jis vėl sustingo, paskui nukreipė žvilgsnį į

šlaunį, tačiau niūki tamsa slėpė tai, kas ten tupi, nors jau galėjai atskirti baldų ir jo atsivežtų daiktų tamsias formas ir medines sijas, ant kurių laikėsi stogo plokštės, – pro lubų plyšius į trobesį skverbėsi blyški mėnesiena. Staiga jis griebė padarą ir sviedė tolyn nuo savęs, o tada puolė prie žibalinės lempos, stovinčios ant stalo, ir ją įžiebė. Degikliui vos užsidegus, stvėrė lempą ir ėmė ja sukti ratus, bandydamas nušviesti nemažą tarpą tarp lovos ir stalo. Ten niekas nejudėjo, išskyrus nuo lempos šviesos siūbuojančius kelių ant grindų pabirusių akmenukų šešėlius. Jis išplėtė paieškų spindulį, kad apimtų ir lovą, tada ir po ją, tada visus kambario kampus ir erdvę prie durų, tada aplink daiktamaišį ir skrynią, tada aplink kitus daiktus, tada sienas iki pat lubų, tada vėl lovą ir aplink batus, tuomet pakratė ant vinių sienose sukabintus drabužius ir dar kartą pažiūrėjo po lovą, tada nuodugniai ištyrė visas grindis ir jų sandūrą su sienomis, tada vėl sienas ir lubas, galiausiai savo šešėlį, kuris šokinėjo aplink jį, blaškydamasis tai vienon, tai kiton pusėn. Tai atlikęs jis aprimo, o kartu su juo aprimo ir lempa, ir šešėliai kambaryje. Tuomet jis priartino lempą sau prie šlaunies, nes pradėjo jausti lengvą deginimą, ir šviesoje išvydo du mažus raudonus taškelius. Regis, padaras buvo greitesnis už jį ir spėjo įgelti prieš nusviedžiamas tolyn.

Jis užgesino lempą, pastatė prie skrynios ir vėl atsigulė, tačiau užmigti nebepavyko. Įgėlimo keliamas deginimo pojūtis šlaunyje tolydžio stiprėjo, ir apyaušriu jam jau atrodė, lyg kas gyvam dirtų odą.

Pagaliau jis išlipo iš lovos ir nuėjo į kampa, kur gulėjo sukrauti jo daiktai, dabar numarginti dėmėtos ryto saulės šviesos, sklindančios pro lubų plyšius. Pripylė vandens į skardinį dubenį, nuėmė nuo vinių rankšluostį, įmerkė į vandenį, išgręžė, tada nusišluostė veidą, krūtinę, nugarą ir pažastis. Užsivilko marškinius ir ėmė mautis kelnes, bet užsitraukęs virš kelių sustojo, kad apžiūrėtų įgėlimą šlaunyje. Ta vieta buvo lengvai patinusi, o taškėliai buvo pajuodę ir skausmingai

pulsavo. Tada jis užsimovė kelnes, susikišo į jas marškinius, aplink juosmenį susiveržė diržą ir užsegė tiksliai ties raukšle medžiagoje. Paskalavo rankšluostį, pakabino ant vinies, ayklai apžiūrėjo sienas, lubas ir grindis, o tada žengė į lauką.

Tą rytą žvalgybos patruliavimą jie užbaigė saulei dar tik ridenantis link zenito, nes jau tada nebegalėjo tvirti jos svilinančios kaitros ar ilgiau sėdėti mašinoje, kurios metalinės detalės vietomis tiek įkaito, kad negalėjai priliesti. Ir tai dar prieš vidurdienį, 1949 metų rugpjūčio 10-ąją.

Stovykloje kareiviai spietėsi siauruose šešėlių ruožuose palei palapinių kraštus, negalėdami žengti nė žingsnio į tiesiai po saule nusidriekiančius erdvius plotus, kur kiekviena smiltelė buvo pritvinčiusi karščio, spinduliuojamo į jas nuo ankstyvo ryto. Tačiau jį, vos išlipusį iš automobilio, tiesiai į trobesį nuginė ne nuožmus karštis, o ūmus pilvo skausmas, smogęs dar patruliuojant; jis nesustojo nei prie štabo, nei patikrinti padėties stovykloje.

Drumzlinas nuo rytinio prausimosi vanduo tebestovėjo dubenyje. Jis išnešė dubenį laukan ir išpylė ant smėlio netoli trobesio. Tada įpylė švaraus vandens iš kanistro. Tuomet nusirengė iki apatinių, nutraukė nuo vinies rankšluostį, suvilgė vandeniu ir ėmė šluostytis kūną. Pradėjo nuo veido, paskui nusišluostė kaklą, krūtinę ir tiek nugaros, kiek pasiekė. Paskalavo rankšluostį, nusivalė rankas ir pažastis. Paskiausiai nusišluostė kojas, vengdamas įgeltosios vietos, dabar dar labiau paraudusios ir ištinusios. Gerai išskalavęs rankšluostį ir vėl pakabinęs ant vinies, paėmė nedidelę dėžutę, kartu su kitais daiktais stovinią kambario kampe, nusinešė ją prie stalo. Pastatęs ant stalo atidarė ir ištraukė antiseptinį skystį, vatos ir tvarsčio. Užpylė

antiseptiko ant vatos ir ėmė kruopščiai valyti odą aplink įgėlimą. Baigęs apvyniojo šlaunį tvarščiu, tada nuėjo prie lovos ir atsigulė. Nugarą ir pečius buvo pradėję gniaužti smarkūs spazmai.

Nė popietinio patruliavimo metu, nors jis buvo naudingas teritorijai pažinti ir atokesnėms jos vietoms tyrinėti, nebuvo aptikta jokių įsibrovėlių. Iš visų pusių juosiančios monotoniškos kopos stūksojo nebylios: paviršius neatskleidė jokių pėdsakų, neskaitant jų automobilio vėžių.

Tuo tarpu stovykloje, įdienojus ir siautėjant karščiu, kareiviai tęsė savo lėtą procesiją paskui šešėlius, slenkančius siaurais smėlio ruožais palei palapines. Grįžęs iš patruliavimo jis, nepaisydamas priešpiet paūmėjusio pilvo skausmo, leidosi prie vienos grupelės, kurioje buvo ir keli patyrę kareiviai. Pranešė jiems apie dviejų atliktų patruliavimų rezultatus, o tada pasiteiravo, kaip jiems sekasi apsiprasti su sąlygomis bei karščiu, ypač per karo pratybas. Išklausęs trumpų atsakymų, jis pabrėžė, koks svarbus esąs jų buvimas čia ir kokios vertingos jų pratybos – ne mažiau nei misijos už stovyklos ribų. Kad ir kokiose karo operacijose jie dalyvautų, jų buvimas čia ir išstvermingumas vaidinąs lemiamą vaidmenį siekiant kontroliuoti šią teritoriją, demarkuojant naują sieną su Egiptu ir apsaugant ją nuo bandymų įsibrauti. Jų būrys pirmasis ir vienintelis nuo paskelbtų paliaubų sėkmingai įsiskverbęs taip toli į pietus ir jie vieni esantys atsakingi už saugumo palaikymą šioje teritorijoje.

Pakeliui į savo trobesį jis užsuko į štabo palapinę, kur po tos popietės patruliavimo ilsėjosi jo pavaduotojas, skyrių seržantai bei vairuotojas, ir pranešė jiems, kad iki saulei nusileidžiant jie turėsia atlikti dar vieną patruliavimą.